УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
2. март 2018. године

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију:

Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду 24. јануара 2018. године Одлуком **Бр. 228/1** образовало је Комисију за одобрење теме за израду докторске дисертације мср Соње Манојловић „Из лексике Гаврила Стефановића Венцловића. Недељна слова од Ускрса до Педесетнице у Мачу духовном“.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. Др Виктор Савић, доцент, Српски језик, 2015, Филолошки факултет Универзитета у Београду, научни сарадник Института за српски језик САНУ (ментор);

2. Др Александар Лома, редовни професор, Класичне науке, 2001, Филозофски факултет Универзитета у Београду, редовни члан САНУ;

3. Др Јасмина Грковић-Мејџор, редовни професор, Српски језик и лингвистика, 2000, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, редовни члан САНУ.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Соња Манојловић је рођена 27. јула 1989. у Београду. Дипломирала је Руски језик и књижевност на Филолошком факултету Универзитета у Београду 2012. године, са просечном оценом 9,93. Мастер студије је завршила 2014. године на истом факултету, са просечном оценом 10 (тема мастер рада: „Паремије о језику и говору у руском и српском језику“, ментор: проф. др Предраг Пипер, редовни члан САНУ). Током мастер студија провела је један семестар на Филозофском факултету Универзитета у Љубљани као стипендиста организације CEEPUS (Central European Exchange Program for University Studies). У новембру 2014. године уписала је докторске студије на Филолошком факултету Универзитета у Београду (модул Језик). Све испите је положила с просечном оценом 9,75. Од 10. марта 2015. године запослена је као истраживач-приправник на Институту за српски језик САНУ, на пројекту „Етимолошка истраживања српског језика и израда *Етимолошког речника српског језика*“. У оквиру рада на основном пројекту, Соња Манојловић је уносила материјале за прве делове одредница Четврте свеске ЕРСЈ из дијалекатских речника и збирки речи. Досад је из сегмента *блавор – бре* унела укупно 14,5 ауторских табака. Започела је рад на изради одредница за Четврту свеску ЕРСЈ. Досад је

обрадила следеће одреднице: *бractисати, борија, блабан, блага, благнути, благостање, благоутробан, бомба, брањуг* (укупно 0,8 ауторских табака). Кандидат је на Етимолошком одсеку Института за српски језик САНУ обављао и друге активности: сређивање интерне библиотеке сепарата (формиран је каталог који садржи 2769 јединица), обележавање одредница за електронско издање *Речника говора јужне Србије* М. Златановића и *Рјечника дубровачког говора* М. Бојанића и Р. Тривунац, и уређивање дигиталног издања *Речника говора јужне Србије* М. Златановића (са С. Петровић и А. Тешић; ISBN: 978-86-82873-59-4) и *Речника косовско-метохиског дијалекта* Гл. Елезовића (са С. Петровић и Т. Тасовцем, ISBN: 978-86-82873-58-7). Соња Манојловић је учествовала је и на међународном пројекту COST IS1305, „Европска мрежа електронске лексикографије“ (European Network of e-Lexicography). У оквиру овог пројекта студијски је боравила у Лисабону (6–10. јул 2015) и Барселони (31. март – 1. април 2016) у оквиру састанка Европске мреже за електронску лексикофрафију (ENeL), у организацији COST Action IS1305 WG2.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Манојловић, Соња. Значењски односи између три прасловенска термина за заклетву у словеначком и руском језику до XVII века, Прилози проучавању језика, Нови Сад: Одсек за српски језик и лингвистику Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду, 45, 2014, 3–26.

Манойлович, Соня. Комиссивы в русской и сербской паремиологических картинах мира, Славянские диалоги : международный сборник научных статей молодых ученых, Саранск: Издательство Мордовского университета, 2014, 59–65.

Манојловић, Соња. Andreja Žele. Vezljivostni slovar slovenskih glagolov. Skrajšana knjižna izdaja. – Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2011. – 470 str., Зборник Матице српске за славистику, Нови Сад: Матица српска, 82, 2012, 202–204.

Манојловић, Соња. Wartości w językowo-kulturowym obrazie świata Słowian i ich sąsiadów t. 3: Problemy eksplikowania i profilowania pojęć. – Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2014. – 368 str. Јужнословенски филолог, Београд: Српска академија наука и уметности и Институт за српски језик САНУ, LXXII / 3–4, 2016, 218–223.

Манојловић, Соња. Ľubor Králik, Stručný etymologický slovnik slovenčiny. Bratislava: Veda, 2015, 704 str. Јужнословенски филолог, Београд: Српска академија наука и уметности и Институт за српски језик САНУ, LXXIII / 3–4, 2017, 440–443.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, Комисија сматра да кандидат мср Соња Манојловић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА
НАПОМЕНА:

За ментора је предложен др Виктор Савић, доцент Филолошког факултета у Београду, Катедра за српски језик са јужнословенским језицима.

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

[1] *Српскословенски речник јеванђеља. Огледна свеска*, Библиотека Јужнословенског филолога, н. с., књ. 23, Београд, 2007, XLVII + 136 стр. (М42)

[2] Крушедолска Библија као извор старе лексике, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* LIII/1 (Нови Сад, 2010): 93–121. (М24)

[3] Литургијски елементи у Повељи деспотице Јелене манастиру Хиландару из 1504. године, *Теолингвистичка проучавања словенских језика*, Београд: САНУ, 2013, 473–490. (М14)

[4] „Понос“ [и „досада“] у Душанову законику. Трагом неких изгубљених значења, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* LVII/1 (Нови Сад, 2014): 31–47. (М24)

[5] Речник и регистар млађе редакције Душанова законика, *Законик цара Стефана Душана*, књига IV, том I, Одељење друштвених наука САНУ, Извори српског права IV, Београд, 2015, 597–652 (формат А4). [са Ђорђем Бубалом] (М16 х 7,56 т.)

Комисија сматра да др Виктор Савић, доцент, испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област Српски језик (историја српског језика).

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је назив тезе „Из лексике Гаврила Стефановића Венцловића. Недељна слова од Ускрса до Педесетнице у Мачу духовном“ прикладан и да адекватно репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. предмета (проблема) истраживања

Лексика Гаврила Стефановића Венцовића у одабраном сегменту његовог превода Мача духовног Лазара Барановича.

Предмет истраживања

1. Предмет истраживања предложене докторске дисертације под насловом „Из лексике Гаврила Стефановића Венцловића. Недељна слова од Ускрса до Педесетнице у Мачу духовном“ мср Соње Манојловић јесте испитивање писане заоставштине Гаврила Стефановића Венцловића (око 1680 – око 1746), познатог српског духовника међу шајкашима на северу Угарске у XVIII веку. Иза Гаврила Стефановића Венцловића остао је богат опус (око 20000 рукописних страна), чији је само мањи део познат широј публици, али се ни историчари језика и књижевности нису подробно бавили његовим целокупним делом (бавили су се појединим књигама), с изузетком Милорада Павића, познатог по мистификацијама Венцловићевог места и улоге у књижевној култури из доба европског

барока (код Срба, уз грофа Ђорђа Бранковића, Венцловић је последњи представник старе епохе у књижевности изражене, пре свега, употребом српскословенског језика и средњовековних жанрова). Из разгранатог и обимног рукописног фонда који је остао иза Венцловића, кандидат је одабрао необрађени део његовог превода *Мача духовног* черниговског епископа Лазара Барановича који добро илуструје индивидуални језички израз Гаврила Стефановића Венцловића.

2. *Мач духовни* Лазара Барановича издат је у Кијеву 1666. године и садржи слова на недеље и покретне празнике, почев од прве недеље по Ускрсу, закључно с Великим петком. Изворно је писан црквенословенским језиком руске редакције и у своме времену представљао је утицајно штиво међу православним проповедницима. Гаврил Стефановић Венцловић га је превео као приручну књигу 1736. године. Свој рад је започео од слова на 20. недељу по Духовима; потом је преводио редом, до краја првобитне књижне целине, а онда је почео од наслова књиге, настављајући даље до 20. недеље по Духовима. Венцловић је израдио свој превод руководећи се практичним разлозима, у оквиру припрема за проповеди у ђурској цркви, међу српским исељеницима у Угарској.

3. Ово Венцловићево дело подељено је у три посебно увезане књиге, од чега се две чувају у Архиву САНУ (инвентар бр. 267, 268). Прва књига је написана на 154 листа и садржи беседе од 20. недеље по Духовима до прве недеље Великог поста. Друга књига има 240 листова и садржи слова од друге недеље поста до шесте недеље по Духовима (за структуру обе књиге в. Љ. Стојановић, *Каталог рукописа и старих штампаних књига. Збирка Српске краљевске академије*, Београд 1901, 84–90, бр. 92–93).

4. Издвојени сегмент од Ускрса до Педесетнице, из кога ће бити узета недељна слова, налази се у другој књизи, на почетку изворне целине, одмах иза наслова „Мач духовни“ (у рукопису: АСАНУ 268, 90а–163б).

5.1. Ово Венцловићево дело писано је „простим дијалектом“, тј. народним језиком, будући да је намењено обичним слушаоцима у невеликој заједници окруженој туђинима, у којој није било појединаца са знатнијим црквенословенским образовањем. Језик је жив и врло разноврстан, маркиран дијалекатски, али и просторно и временски. 5.2. Павле Ивић је на основу увида у Венцловићеве текстове објављене изворном графијом утврдио да језик из његових дела писаних вернакуларом не одговара данашњем говору Срба око Будимпеште (очекивало би се да њему као најсличнијем пре свега одговара говор Срба у горњодунавским варошима, дакле досељеника старијих од последњег таласа сеоба). У исто време проф. Ивић је показао да Венцловићев говор није ни подрињски (премда своје слушаоце ословљава са „браћо Дрињани“). Фонетске, морфолошке, па чак и ситније лексичке појединости навеле су га на закључак да се овде ради о с р е м с к о м, а не о мачванском г о в о р у, а сам говор Срема понешто се изменио до данас (за поређење с данашњом ситуацијом в. Б. Николић, *Сремски говор,* Српски дијалектолошки зборник 14, 1964). Повољна околност за планирано истраживање јесте могућност поређења Венцловићевих говорних особина с народним језиком Јована Рајића који је такође рођен у Срему, али готово пола столећа касније (Сремски Карловци 1726). Његове језичке особине истражио је Александар Младеновић (*О народном језику Јована Рајића*, Нови Сад 1964). – Имајући у виду речено, у анализи се може обратити пажња на три хронолошка слоја у непрекинутом развоју датог народног говора (по потреби се могу узимати у обзир и резултати истраживања језика славеносрпских писаца који су рођени у Срему, али и каснијих извора, од друге половине XIX до друге половине XX века). Већ Ивићева

запажања упућују на постојање лексичких посебности овога терена, али од изузетног је значаја, само по себи, сагледавање целине лексичког фонда којим се служио Гаврил Стефановић Венцловић. За ову прилику довољно ће илустративан бити одабрани сегмент који се протеже на 146 страна рукописа (у избору се руководило тематском компактношћу микроцелине) које кандидат претходно мора рашчитати и пренети у електронску форму, подесну за израду речника. 5.3. Венцловићев преводилачки израз прожет је наносима из старог српског књижевног језика, српскословенског (нарочито у поднасловима, али и у самом тексту), јер се он тим језиком једнако служи у својим књигама (в. т. 6). Кандидат има конкретан задатак да утврди да ли Венцловић задржава изворне рускословенске облике, односно како их прилагођава српском језику (на пример, постоји ли сличност с поступком који је примењивао Вук Стеф. Караџић преводећи, у другом времену и у другим околностима, црквенословенски Нови завјет на народни српски језик, уз нужно стварање посрба). Посебно је питање начелни однос између Венцловићевог превода и Барановичевог штампаног изворника (утврђивање степена преводилачке еквиваленције и питање слободне прераде – симултане редактуре превода).

6. Књиге на народном језику Венцловић је писао старим брзописом (пре појаве курзива) што је, такође, својеврсна препрека за савременог читаоца који се најпре мора упознати с палеографским специфичностима епохе и аутора. Као припадник Рачанске школе и непосредни ученик Кипријана Рачанина, Венцловић је продужио старе традиције, зачете пре Велике сеобе, што се одразило на сва његова дела, па и на ово – од језика до писма и укупног односа према књизи.

7.1. Начињени избор логички и генетички повезаних сегмената из друге књиге омогућава кандидату да изврши поређење са солидно анализираном првом књигом коју је, пре више од столећа, обрадио Владан Јовановић (Српски дијалектолошки зборник 2, 1911). 7.2. Предвиђено је да се у раду као контролни материјал користе, по потреби, и други Венцловићеви рукописи, нарочито његова писма упућивана надлежном владици из времена док је обављао свештеничку дужност међу Србима на северу Угарске. Сачувано је једно писмо митрополиту Вићентију Поповићу, вероватно из 1715. године и девет писама будимском епископу Василију Димитријевићу, насталих у Ђуру баш у време рада на *Мачу духовном*, 1735–1736. године. Писма су, нажалост, издавана иновираним језиком и правописом, па се, уколико се укаже потреба за компарацијом, кандидат мора упознати и с њиховим оригиналима.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања подобан својом сложеношћу, актуелношћу и значајем у области дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат мср Соња Манојловић приложила је прелиминарну библиографију од 72 библиографске јединице релевантне за истраживање. Овде наводимо јединице које су најзначајније за истраживање:

БИБЛИОГРАФИЈА

Извори:

1. Стефановић Венцловић, Гаврил. Мач духовни, око 1736, Архив САНУ 93 (268).
2. Баранович, Лазарь. Меч духовный. Киев: Тип. Лавры, 1966. http://old.stsl.ru/manuscripts/staropechatnye-knigi/371?fnum=5

Литература:

1. Албијанић, Александар, Икавизми фонетског и морфолошког порекла у језику Гаврила Стефановића Венцловића. Зборник Матице српске за филологију и лингвистику 25/2, 1982, 83–90.
2. Албијанић, Александар. Кратак осврт на треће лице множине презента у језику Гаврила Стефановића Венцловића, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику 36/1, 1983, 79–82.
3. Албијанић, Александар. Најмаркантније језичке особине Венцловићевог рукописа Поученија и слова разлика (1732), Сентандрејски зборник 1, Београд 1987, 237–251.
4. Албијанић, Александар. Прилог проучавању неких морфолошких особина у језику Гаврила Стефановића Венцловића. Зборник Матице српске за филологију и лингвистику 36/1, 1983, 63–78
5. Анђелковић, Маја. Проповеди на Дан Христовог рођења у преводу и преради Гаврила Стефановића Венцловића. Докторска дисертација, Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд 2008.
6. Анђелковић, Маја. Венцловићеве Беседе на Божић и културни модели (ранохришћански, барокни и модерни). Научни састанак слависта у Вукове дане 39/2, 2010, 41–48.
7. Анђелковић, Маја. Тематски оквир Венцловићевих Беседа на Божић. Зборник радова Филозофског факултета у Приштини 43/2, 2013, 723–732.
8. Васиљев, Љупка. Буквар из 1717. године – дело Гаврила Стефановића Венцловића, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику 39/2, 1996, 169–184.
9. Витковић, Гаврило. О књижевном раду јеромонаха Гаврила Стефановића, Гласник Српског ученог друштва, књ. 34, 1872.
10. Витковић, Гаврило. Списак изложених историјских, књижевних и уметничких споменика српских, Краљ. српска државна штампарија, Београд 1883.
11. Витковић, Гаврило. Прошлост и споменици угарских краљевских Шајкаша. Гласник Српског ученог друштва, књ. 67, 1887.
12. Грбић, Душица и др. Ћирилске рукописне књиге Библиотеке Матице српске. Књига VI: Стихологија Кипријана Рачанина. Нови Сад: Библиотека Матице српске, 1996.
13. Гудков, В. П. Книжно-письменный язык у сербов в XVIII – начале XIX в. Формирование наций в Центральной и Юго-Восточной Европе. Исторический и историко-культурный аспекты. Москва: Наука, 1981, 135-150.
14. Давидов, Динко. Срби у Коморану и Ђуру, Рачански зборник 2, 1997, 20–31.
15. Деретић, Јован. Мистификације око Венцловића и старе поезије, Књижевна историја 4/6 1972, 705–722.
16. Дмитриев, П. А. Русско-славянский и славяно-сербский языки и проблемы создания литературного языка на народной основе. Зборник Матице српске за

филологију и лингвистику 17/1, 1974, 63–70.
17. Живов В. М. Роль русского церковнославянского языка в истории славянских литературных языков. Актуальные проблемы славянского языкознания. Москва, 1988.
18. Ивић, Павле, Језик Гаврила Стефановића Венцловића и српски говори око Будимпеште, Hungaro-slavica, Elte Szláv Tanszékcsopoprtja, Budapest 1997, 97–100.
19. Ивић, Павле. О дијалекту и пореклу Гаврила Стефановића Венцловића, Рачански зборник 2, 1997, 15–18.
20. Ивић, Павле. Дијалекатска основица предвуковског књижевног језика у његовој последњој фази. Анали Филолошког факултета 19, 1992, 83–110.
21. Јовановић, Владан. Гаврило Стефановић Венцловић, Српски дијалектолошки зборник 2, 1911, 105–306.
22. Јовановић, Томислав. Прича о три пријатеља као проповед код Гаврила Стефановића Венцловића, Рачански зборник 8–9, 2004, 37–47.
23. Јовановић, Томислав, Димитрије Е. Стефановић. Венцловићев сентандрејски Буквар 1717, Радионица „Венцловић“. Будимпешта – Београд: Арте, 2013.
24. Јосимовић, Ивана. Именичке сложенице у списима Гаврила Стефановића Венцловића. Zbornik za jezike i književnosti Filozofskog fakulteta u Novom Sadu 4, 2014, 11–19.
25. Клуге, Ролф Дитер. Неколико запажања о беседничком песништву Г. Ст. Венцловића. Зборник Матице српске за славистику 15, 1978, 95–101.
26. Ковијанић, Ристо. О Гаврилу Стефановићу-Венцловићу, Зборник Матице српске за књижевност и језик 1, 1953, 164–165.
27. Костомаров, Н. И. Галятовский Радивиловский и Лазарь Баранович. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших деятелей. В 3-х книгах. Книга 2. Москва: Олма-Пресс, 2003, 450–475.
28. Лямпрехт, О. В. Польськомовна українська проза гуртка Лазаря Барановича: дисертація на здобуття наукового ступенях кандидата філологічних наук. Харків: Харківськи національни педагогічни університет ім. Г.С.Сковороди, 2016.
29. Матушек О.Ю. „Схід-Захід“ у передмові до „Меча духовного“ Лазаря Барановича. Питання літературознавства. Вип. 79. 2010, 180–188. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pl_2010_79_25
30. Матушек О. Ю. Книги Лазаря Барановича в рецепції російського православ’я XVII століття. Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2011. – № 963. Сер.: Філологія. – Вип. 62. http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/4449
31. Матушек О. Ю. Рецепція проповідей Лазаря Барановича в XVII столітті. Teka Komisji Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych – OL PAN, 2011, 130–137. https://www.google.rs/url?sa=t&source=web&rct=j&url=http://www.pan-ol.lublin.pl/wydawnictwa/TZwiaz6/12Matushek.pdf&ved=2ahUKEwjM4IrwqIfYAhWIYJoKHTI7BUEQFjAAegQIBxAB&usg=AOvVaw3q5F2v_q4EMww4inCiJo9-
32. Медаковић, Дејан. Изучавање српских старина у Мађарској. Летопис Матице српске, јануар 1974, 87–101.
33. Милановић, Александар. Стилогеност Венцловићевих беседа на народном језику, Рачански зборник 6, 2001, 9–25.

34. Миловановић, Челица. О изворима и књижевном поступку Гаврила Стефановића Венцловића, Зборник Матице српске за књижевност и језик 29/1, 1981, 27–42.
35. Миловановић, Челица. О изворима и књижевном поступку Гаврила Стефановића Венцловића, II, Зборник Матице српске за књижевност и језик 30 /1, 1982, 5–17.
36. Мишић, Маријан. Полемике о делу Гаврила Стефановића Венцловића I, Свеске. Књижевност, уметност, култура 72, Панчево: Мали Немо, 2004, 213–222.
37. Мишић, Маријан. Полемике о делу Гаврила Стефановића Венцловића I, Свеске. Књижевност, уметност, култура 73, Панчево: Мали Немо 2004, 237–249.
38. Младеновић, Александар. Још једно писмо Гаврила Стефановића Венцловића, Зборник Матице српске за књижевност и језик 12, 1964, 134–136.
39. Младеновић, Александар. О народном језику Јована Рајића. Нови Сад: Матица српска, 1964.
40. Младеновић, Александар. Обележавање гласова *ћ* и *ђ* у рукопису Мач духовни Гаврила Стефановића Венцловића, Зборник Матице српске за филологију и лингвистику 10, 1967, 113–124.
41. Младеновић, Александар. Слово *ђ* пре Вука. Зборник Матице српске за филологију и лингвистику 6, 1963, 159–162.
42. Николић, Берислав. Сремски говор. Српски дијалектолошки зборник 14/2, 1964, 3–213.
43. Павић, Милорад, Гаврил Стефановић Венцловић, Београд: Српска књижевна задруга, 1972.
44. Павић, Милорад. Црни биво у срцу: легенде, беседе, песме, Београд: Просвета, 1996.
45. Павић, Милорад. Историја српске књижевности барокног доба (XVII и XVIII век). Београд: Нолит, 1970.
46. Поповић, Д. Ј., М. Богдановић, Девет писама Гаврила Стефановића Венцловића, Зборник Матице српске за књижевност и језик 4–5, 1958, 233–247.
47. Радић, Првослав, Мирослава Ружић. Из творбе девербативних именица у делима Гаврила Стефановића Венцловића: именице апстрактнога значења. Зборник Матице српске за филологију и лингвистику 32/1, 1989, 93–101.
48. Радић, Првослав. О једној језичко-правописној црти у текстовима Гаврила Стефановића Венцловића. Књижевност и језик 43/ 3–4, 1996, 101–105.
49. Радић, Првослав. Поглед на творбу речи у делима Гаврила Стефановића Венцловића. Научни састанак слависта у Вукове дане 16/1, 1987, 43–50.
50. Радојичић, Ђорђе Сп. Стара српска књижевност у Средњем Подунављу (од XV до XVIII века). Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду 2, 1957, 239–270.
51. Радојчић, Никола. О презимену и пореклу Гаврила Стефановића Венцловића, Гласник Историског друштва у Новом Саду 4, 1931, 314–316.
52. Стефановић, Димитрије Е. Напомене о синтакси и лексици у језику Житија светог владике Максима од Гаврила Стефновића Венцловића, Реферати и саопштења. 1, Сеобе и изгнанства као тема у југословенским књижевностима. Научни састанак слависта у Вукове дане 20, 1991, 389–396.
53. Стефановић, Димитрије Е. О неким језичко-стилским особинама Венцловићевих списа о светој Петки, Рачански зборник 7, 2002, 49–60.
54. Стефановић-Бановић, Милеса. Беседе, слова и поуке на Благовести у преводу и

преради Гаврила Стефановића Венцловића: докторска дисертација. Филолошки факултет Универзитета у Београду, Београд 2015.
55. Стефановић-Бановић, Милеса. Нешто о лексици у беседама на Благовести Гаврила Стефановића венцловића, Доситејев врт: годишњак Задужбине „Доситеј Обрадовић“ 4/4, 2016, 107–123.
56. Стојановић, Љубомир. Каталог рукописа и старих штампаних књига. Збирка Српске краљевске академије. Београд 1901.
57. Тимотијевић, Мирослав. Гаврил Стефановић Венцловић и барокна пикторална поетика, Рачански зборник 1, 1995, 61–76.
58. Толстой, Н. И. Литературный язык сербов в XVIII в. (до 1780 г.). Славянское и балканское языкознание. История литературных языков и письменности, Москва, 1979, 154–197.
59. Толстой, Н. И. Литературный язык сербов в конце XVIII – начале XIX века. Национальное возрождение и формирование славянских литературных языков. Москва: Наука, 1978, 269–328.
60. Трифуновић, Ђорђе. О неким питањима проучавања Поученија изабраних у старим словенским књижевностима, Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор 79, 2013, 3–18
61. Трифуновић, Ђорђе. Стара српска књижевност. Основи. 3., проширено изд. Београд: Чигоја штампа, 2009.
62. Шкорић, Катица. О Рачи и Рачанима. Рачански зборник 2, 1997, 118–141.

63. Costantini, Lionello. A proposito della lingua di Gavrilo Stefanović Venclović. Ricerche Slavistiche, vol. XIV, 1966, 53–76.
64. Costantini, Lionello. Gli Annali del Baronio-Skarga quale fonte di Gavrilo Stefanović Venclović. Ricerche Slavistiche, vol. XVI, 1968-69, 163–190.
65. Kacziba, Ágnes. Budimpeštanski rukopis Hristofora Račanina : (sadržaj, paleografski opis i pravopis). Segedin = Szeged : [Institut za slavistiku Univerziteta „Jožef Atila“], 1999.
66. Nedeljković, Olga. The linguistic "diglossia" of Gavrilo Stefanović Venclović and „prosta mova“ in the literature of the orthodox slavs. Serbian Studies Research 2/2, 2011, 7–80.
67. Unbegaun, B. Les débuts de la langue littéraire chez les Serbes. Paris: Champion, 1935.

1. Циљеви истраживања

Постављени циљеви истраживања су конкретни, с обзиром на то да ће се истраживање спровести на језичком материјалу у рукопису за који се зна да је припадао историјској личности, важној у историји српске културе XVIII века. Кандидат Соња Манојловић упознаће се с изабраним и довољно илустративним, предметно јасно омеђеним корпусом на народном језику, упознаће се с основама археографије и других сродних помоћних дисциплина, извршиће рашчитавање и приређивање текста, лексиколошки обрадити ексцерпирани материјал и потом израдити речник. Пошто су сондажна истраживања показала да се Гаврил Стефановић Венцловић у својим преводима

обилато служио аутентичном (и оно што је данас важно: временски и просторно лоцираном) лексиком, уз присуство велике лексичке разноликости, кандидат ће се, такође, у своме раду подробно упознавати с доста широком историјскојезичком, дијалекатском, етимолошком и преводилачком проблематиком. У коначном, кандидат ће овладати свим релевантним филолошким компетенцијама за самостална историјскојезичка проучавања српскога лексичког корпуса.

План рада и методе истраживања:

Кандидат Соња Манојловић налази се пред сложеним задатком да се упозна с једном посебном специјалношћу (обрада старих рукописа) и да користећи се стеченим вештинама ексцерпира и анализира историјску језичку материју, с основним интересовањем за посведочени лексички систем. Рад ће се одвијати у следећим етапама: 1. елементарно упознавање с палеографским питањима и индивидуалним стилом Гаврила Стефановића Венцловића; 2. археографска обрада корпуса; 3. рашчитавање изворног текста по принципима модерне едиционе праксе; 4. језичка анализа рукописа с посебним освртом на дијалекатски миље којем је припадао и у којем је живео Гаврил Стефановић Венцловић; 5. индексовање корпуса; 6. анализа и избор лексике за израду речника; 7. израда речника у конфронтацији народних речи с рускословенским, српскословенским и савременим дијалекатским формама; 8. историјско-етимолошка анализа изабране лексике. Предвиђено је да се кандидат у раду служи филолошком, аналитичко-дескриптивном, упоредно-историјском и етимолошком методом.

Очекивани резултати:

Очекује се да ће кандидат, мср Соња Манојловић, на основу потпуне филолошке анализе ексцерпираног лексичког материјала, с презентацијом својих закључака и издвојене грађе у виду историјског речника, остварити неопходну систематизацију за дубље познавање богатог лексичког света који је забележен у делу Гаврила Стефановића Венцловића, као и читавог језичког света овога књижевника, пре свега у оквиру корпуса на народном језику. Од посебног је значаја чињеница што ће се истраживање заснивати на аутографу аутора који је у „дубокој старости“ дао синтезу свога језичког искуства. Осим што је сам у својој личности спајао разнородне језичке системе, он припада времену и простору интензивних међујезичких контаката и динамичног лексичког позајмљивања, што ће, без сумње, пружити живу и убедљиву слику миксоглотије међу Србима у Подунављу у првој половини XVIII века. Због свега се подразумева сегментација лексикона на индивидуалне елементе, дијалекатске, народне, српскословенске, рускословенске, несловенске. Свестрано и детаљно, а понајвише лексичко упознавање с одабраним корпусом, допринеће и прецизирању знања о језичким приликама у оквиру језичке групе којој је и Венцловић припадао, и поред све његове индивидуалности. Истовремено ће се тако употпунити и знања на пољу укупне историје српскога језика којој сада недостаје темељна обрада више важних временских и просторних тачака од средњег века до новога доба. Ово ће, такође, бити прилика да се посебно скрене пажња на важне потврде народне лексике, деценијама пре појаве Вука Караџића (попут примера *полак, таки* ‘одмах’, истакнутих у Вуковом *Српском рјечнику* као карактеристичних за

Војводину, на основу којих је П. Ивић лоцирао Венцловићев говор, али и других примера из фонда опште, посебне и необичне лексике).
VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ КАНДИДАТА **НАПОМЕНА:**
На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је кандидат мср Соња Манојловић подобна за израду докторске дисертације. На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области Српски језик (историја српског језика). На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Виктор Савић подобан за ментора предложене докторске дисертације. На основу изнетог Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата мср Соње Манојловић и предложене теме докторске дисертације: „Из лексике Гаврила Стефановића Венцловића. Недељна слова од Ускрса до Педесетнице у Мачу духовном“, а да се за ментора именује др Виктор Савић, доцент Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Др Виктор Савић, доцент, Српски језик, 2015, Филолошки факултет Универзитета у Београду, научни сарадник Института за српски језик САНУ

2. Др Александар Лома, редовни професор, Класичне науке, 2001, Филозофски факултет Универзитета у Београду, редовни члан САНУ

3. Др Јасмина Грковић-Мејџор, редовни професор, Српски језик и лингвистика, 2000, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, редовни члан САНУ